

MINISTERIT JA KANSANEDUSTAJAT

UAD ministerit ja kansanedustajat

Millaisen eduskunnan sinä loisit, jos voisit aloittaa tyhjältä pöydältä? Alla on pohdintoja siitä, miten voisimme luoda uuden, tehokkaamman ja paremman valtiovallan.

Joskus on kuullut sanottavan, että kansanedustajien on kautensa jälkeen vaikea työllistyä ja siksi he tarvitsevat sopeutumisrahaa. Jos näin todella on, miksi he ovat päteviä maan johtoon?

Alustava ehdotus on, että UAD-mallissa presidentti, pääministeri sekä muut ministerit ja kansanedustajat valitaan kaikki samassa vaalissa, esim. viiden tai kuuden vuoden välein. Näin vaaleja ei tarvitse olla jatkuvasti. Koskaan ei valita kaikkia henkilöitä kerralla, koska edustajien kaudet voivat loppua eri aikoina. Joten hallituksessa on aina henkilöitä, joilla on kokemusta siitä.

Tietysti pitää pohtia tarkkaan, onko siinä mitään haittoja, jos kaikki henkilöt valitaan samaan aikaan?

Äänestys tapahtuisi vahvalla tunnistautumisella verkossa, aivan kuten nettipankissa asioidaessa. Valtion virastoissa ja kirjastoissa voisi olla helppokäyttöisiä äänestyslaitteita henkilöille, joilla ei ole kotona internet-yhteyttä. Palvelutaloissa ja sairaaloissa voisi myös kiertää vapaaehtoisia auttamassa äänestyksessä, ja omaiset voisivat auttaa perheenjäseniään äänestyksessä?

Mielestäni ministerien ja kansanedustajien palkkojen täytyy olla riittävän hyvät, jotta tehtäviin saadaan kokeneita ja osaavia henkilöitä. Joistakin eduista – kuten

sopeutumisrahasta tai esimerkiksi koko kesän vapaista – voitaisiin kuitenkin luopua tai ainakin niitä tulisi vähentää. Joidenkin lähteiden mukaan kansanedustajilla on jopa 4,5 kuukautta lomaa vuodessa ja keskimäärin vain 6 tunnin työaika. Myös kortin leimaaminen eduskunnan istunnoissa, mutta saman tien poistumikikkailu pitää loppua.

Ymmärrän, että kansanedustaja käyttää lomiaan erilaisiin edustustehtäviin pysyäkseen kannattajiensa mielessä ja että tämä on tavallaan osa hänen työtään. UAD-hallinnossa tällaista toimintaa ei kuitenkaan olisi yhtä paljon kuin ennen. Toki he voisivat osallistua virallisiin kokouksiin ja esimerkiksi uuden lentokentän avajaisiin omissa maakunnissaan – jos nämä kuuluvat heidän virkatehtäviinsä.

Kansalaiskomiteoiden pitäisi päättää kansanedustajien ja muiden hallituksen työntekijöiden palkoista ja eduista. On väärin, että kansanedustajat itse päättävät omista eduistaan ja vetävät kaiken mahdollisen omaan taskuun kansan kustannuksella.

Vaalit

UAD-hallituksessa vaalityö voitaisiin rajoittaa esim. kolmen kuukauden ajalle ennen vaaleja. Tuolle ajalle annettaisiin jokaiselle istuvalle kansanedustajalle, joka valmistautuu ehdolle seuraavalle kaudelle, yksi päivä viikossa vapaata kampanjointia varten. Muuten kaikki vaalityö tehtäisiin omalla ajalla, viikonloppuisin ja **erityisesti verkossa**. Edustajilla on tietenkin oma perhe ja kannattajat, jotka voivat tehdä paljon valityötä heidän puolestaan.

Ministereillä ja kansanedustajaehdokkailla pitäisi myös olla jonkinlainen pakollinen valtiotieteiden koulutus. Tietenkin yliopistotason valtiotieteiden koulutus on kattavampi, mutta kansanopistojen yhteiskunta- ja valtiotieteiden linjat voisivat tarjota puolenvuoden mittaisen etäopiskelukurssin, jossa ehdokkaat oppisivat valtiohallinnon perusasiat. Tällä varmistettaisiin myös, että ehdokkaiksi ryhtyvät vain sellaiset henkilöt, jotka ovat valmiita opiskelemaan valtiontieteitä. Moniin ammatteihin ja virkoihin vaaditaan määrätty koulutus, niin miksei myös kansanedustajille?

Vaalirahoitukselle voitaisiin asettaa jokin yläraja – esimerkiksi 30 000 euroa per ehdokas – jotta kukaan ei voisi ”ostaa” itselleen virkaa pelkästään syvien taskujen avulla. Ehdokkaan kannattajat voisivat osallistua kampanjaan vapaaehtoistyöllä, esimerkiksi jakamalla vaalimainoksia ja auttamalla verkkomainonnan toteuttamisessa. Tänä päivänä verkossa tapahtuva vaalimainonta on somen, kirjoitus- ja videoblogien ansiosta erittäin helppoa.

Valtio voisi myös myöntää istuville kansanedustajaehdokkaille ja ministeriehdokkaille eräänlaisen verottoman stipendin, esimerkiksi 5 000–10 000 euroa henkilöä kohden. Tällä vältettäisiin tilanne, jossa kansanedustaja joutuisi maksamaan pitääkseen työnsä. Ja stipendillä tasoitetaan myös pelikentän varakkaita ehdokkaita vastaan. Jos ehdokas haluaa panostaa rahallisesti oman kampanjansa tukemiseen, hän voi vähentää sen verotuksessa.

Samoin myös ehdokkaan tukijat – esimerkiksi sukulaiset tai tuttavat – voisivat saada verovähennyksen ehdokkaan taloudellisesta tuesta.

Onko 200 kansanedustajaa liikaa? Pitäisikö edustajakauden olla nykyistä pidempi kuin neljä vuotta? Olisiko esimerkiksi viisi tai kuusi vuotta sopiva kausi, kuten presidentillä? Sama koskee myös ministereitä – hehän ehtivät juuri oppia työnsä, kun edessä ovat jo uudet vaalit.

Kansanedustajan vähimmäisikä voisi olla 25 vuotta ja enimmäisikä 65 vuotta. Näin päättäjämme olisivat ehtineet jo kokea ainakin vähän elämää ja olisivat parhaassa työiässä palvellessaan kansaa.

Alkuperäinen idea on, että myös ministerit valitaan kansanäänestyksellä, mutta ministerit voitaisiin valita myös sisäisen äänestyksen kautta kansanedustajien keskuudesta. Koska näin heillä olisi ainakin yhden kauden kokemusta kansanedustajana ennen ministeriksi tulemistä. Tämä takaisi, että kokeneet ja parhaat ehdokkaat nousisivat maan johtoon.

Rajatut kaudet, luonnollinen etenemispolku ja edustajien vaihtuminen takaavat vaihtuvuuden.

Kausien pituus ja määrä:

- Kansanedustaja: 5 tai 6 vuotta, enintään 2 kautta
- Ministeri: 5 tai 6 vuotta, enintään 2 kautta
- Presidentti: 5 tai 6 vuotta, enintään 2 kautta
- Henkilö voisi olla yhdessä virassa enintään kaksi kautta.
- Mutta kaiken kaikkiaan enintään neljä kautta, eli 20 vuotta (tai 24 vuotta). Esim. yhden kauden kansanedustajana, yhden kauden ministerinä ja kaksi kautta presidenttinä. Neljän kauden sääntö takaisi, että parhailla edustajilla olisi mahdollisuus nousta kansanedustajasta ministeriksi ja siten presidentiksi.
- On tärkeää rajoittaa sitä, että edustaja voi olla samassa roolissa liian pitkään.
- Ehdokas ei saa olla yli 66-vuotias hänen kautensa päättyessä. Jos hän on, hän joutuu eroamaan virasta, kun hän täyttää 66 vuotta.

Perustelut:

1. **Tuoreus ja uusi into:** Rajoitetut kaudet estävät vallan keskittymisen ja pakottavat järjestelmän uudistumaan säännöllisesti. Tämä tuo hallintoon uusia ajatuksia ja eri sukupolvien näkökulmia.
2. **Kokemuksen kertyminen ja eteneminen:**
Kansanedustajana toimiminen olisi luonteva väylä ministeriksi tai jopa presidentiksi. Hallinnollinen kokemus kasvaa vaiheittain, mikä luo vakaata osaamista ilman, että kukaan voi jäädä "vallan riippakiveksi" vuosikymmeniksi.

3. Estää vallan väärinkäytön:

Rajoitetut kaudet vähentävät riskiä siitä, että joku rakentaa itselleen henkilökohtaisen valtaryhmittymän tai toimii pitkäaikaisesti omien etujensa ajajana.

4. Motivaatio tehdä tuloksia:

Kansanedustajat tietävät, että heidän on saatava aikaan konkreettisia tuloksia – jos he haluavat tulla valituksi seuraavalle kaudelle tai nousta ministeriksi.

5. Uuden sukupolven mahdollisuus:

Kauden rajoitus pakottaa väistymään ja antaa tilaa seuraavalle sukupolvelle. Tämä edistää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

6. 65 vuoden ikäraja kaikille virkamiehille, kansanedustajille, ministereille ja presidentille varmistaa, että maata johtavat henkilöt ovat parhaassa työiässä.

Aivan kuten yritysjohtajiksi hakeutuville järjestetään psykologisia ja muita soveltuvuustestejä, miksei samaa vaadittaisiin myös maan johtajilta? Ehdokkaille voitaisiin järjestää kattavat pääsy- tai pätevyyskokeet. Heiltä tulisi edellyttää hyvää valtiotieteen tuntemusta, Suomen lainsäädännön ja hallinnon historiaa sekä vahvaa ymmärrystä ministerin tai kansanedustajan tehtävistä. Samalla varmistettaisiin, että kaikki ansioluetteloon merkityt meriitit, kokemus ja koulutus ovat todellisia.

Kaikkia ehdokkaita ei tietenkään voi testata, joten nämä testit suoritettaisiin vaalien jälkeen. Vaikka joku olisi saanut eniten ääniä, hänen tulisi silti vielä läpäistä tämä viimeinen koitos. Mikäli testi osoittaisi, ettei henkilö sovellu tehtävään jonkin syyn vuoksi, hän ei saisi virkaa. Tällöin seuraavaksi eniten ääniä saanut ehdokas kutsuttaisiin testiin.

Uskon, että hylkäyksiä tapahtuisi harvoin, sillä ehdokkaat tietäisivät jo ennalta, ettei tehtävää kannata edes tavoitella, elleivät he ole aidosti soveltuvia tai jos he yrittävät valehdella koulutuksestaan tai työkokemuksestaan, koska se kaikki paljastuisi.

Rekka- ja linja-autokortin uusiminen edellyttää lääkärintodistusta sekä satunnaisia huume- ja alkoholitestejä. Samoin tulisi edellyttää, että ministerit, kansanedustajat, pääministeri ja presidentti läpäisevät säännölliset terveystarkastukset ja testit ennen kautensa alkua. Näissä arvioitaisiin esimerkiksi kognitiivisia kykyjä, psyykkistä tasapainoa ja yleistä terveydentilaa. Myös satunnaiset huume-testit voisivat olla osa protokollaa. Meidän on voitava luottaa siihen, että johtajamme ovat sekä fyysisesti että henkisesti hyvässä kunnossa. Monilla työpaikoilla tämä on itsestäänselvä vaatimus.

Lisäksi kansanedustajan erottamisen tulisi olla suhteellisen helppoa, jos hän alkaa sooloilla poliittisesti, jää kiinni huumeiden käytöstä, ottaa lahjuksia, on selvästi puolueellinen tai syyllistyy vakaviin rikoksiin. Tällaisessa tapauksessa vaaleissa seuraavaksi eniten ääniä saanut henkilö nousisi automaattisesti tilalle. Mikäli hän ei olisi käytettävissä, paikka siirtyisi

järjestyksessä seuraavaksi eniten ääniä saaneelle. Tai jos kautta on jäljellä alle kaksi vuotta, se täytettäisiin vasta seuraavissa vaaleissa.

Ainakin aiemmin poliisiksi ei päässyt, jos hakijalla oli rikosrekisteri. Miksi siis kansanedustajaksi pääsisi? Mielestäni maan tärkeimpien johtajien tulee olla kunniallisia ja nuhteettomia kansalaisia. Nuoruudessa tapahtunut näpistys tai ilkivalta voitaisiin sallia, mutta vähänkään vakavampi rikosrekisteri ja vankilatuomio olisivat este.

Samoin valehtelu, kieroilu tai muu hämärä toiminta, kuten lehmänkaupat, korruptio tai nepotismi, johtaa välittömästi potkuun – olipa kyseessä valtion virkamies, kansanedustaja tai ministeri.

Ministerit

Alla ovat nykyiset ministeriöt, joissa on yhteensä 20 ministeriä.

- Valtioneuvoston kanslia
- Ulkoministeriö
- Oikeusministeriö
- Sisäministeriö
- Puolustusministeriö
- Valtiovarainministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Maa- ja metsätalousministeriö
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Ympäristöministeriö

Uusi ministeriö ja eduskuntamalli

UAD-hallintomalli muistuttaisi tietyiltä osin nykyistä mallia, mutta kaikki kansanedustajat toimisivat oman ministeriönsä alaisuudessa, eikä jonkun puolueen alaisuudessa kuten nyt.

Äänestys toimisi niin, että kansanedustajaehdokkaat ilmoittaisivat edustavansa tiettyä hallinnon alaa, esimerkiksi. Maa- ja metsätaloutta tai Liikenne- ja viestintäministeriötä.

Äänestys perustuisi ministeriön jaotteluun.

Tässä seuraavassa kohdassa on suuri ero nykyiseen järjestelmään: nyt henkilö äänestää jonkun puolueen yhtä kansanedustajaehdokkaasta. UAD-vaaleissa jokainen äänestäjä äänestää omassa vaalipiirissään yhtä ehdokasta jokaisesta ministeriöstä. Kaikkiaan 13:sta eri henkilöä.

Näin jokaisesta (13:sta) vaalipiiristä tulee 13 kansanedustajaa, ja he jakautuvat 13 eri ministeriön alaisuuteen – yhteensä 169 kansanedustajaa. Jokainen ministeriö saa saman määrän, 13 kansanedustajaa.

Ehdokkaalla pitää olla asunto ja olla kirjoilla omassa vaalipiirissään vähintään 1 vuosi ennen vaaleja. Näin vähennetään vaalipiirikikkailua.

Eli käytännössä tämä menee näin: kansanedustajaehdokas, vaikka Pohjanmaalta, eli Vaasan vaalipiiristä, asettuu ehdokkaaksi. Sanotaan, että hänellä on hyvä maatalousalan koulutus, pitkä työura siihen liittyvissä tehtävissä sekä oma maatila. Joten hän asettuu maa- ja metsätalousehdokkaaksi.

Voisi olettaa, että jokainen henkilö, joka asettuu ehdokkaaksi, kykenisi rahallisesti ja muutenkin tekemään itselleen omannäköisen verkkosivun, jossa hän esittelee itsensä. Valtiovalta indexoi nämä sivut vaalipiirien mukaan yhteen valtion ylläpitämään verkkosivustoon. Tästä sivustosta on kansalaisille helppo löytää omat ehdokkaat, ja mukana voisi myös olla AI-vaalikone, jonka avulla voi hakea mieleisiään ehdokkaita.

Tietenkin ehdokas voi jakaa tietoa myös omilla somekanavillaan. Hän voi myös mainostaa sivujaan. Hänen perheensä ja tukijansa voivat auttaa vaalityössä. Hän voi osallistua eri tilaisuuksiin ja pitää omia vaalitilaisuuksia toreilla jne.

Alla on alustava esimerkki uusista ministeriöistä

169 kansanedustajaa jakautuisi näiden 13 ministeriön alaisuuteen, 13 edustajaa per ministeriö.

- Maa- ja metsätalous
- Puolustusvoimat. Mukana myös: poliisi, rajavartiolaitos, palokunnat ja muut pelastuslaitokset
- Valtiovarainkanslia
- Liikenne- ja viestintä
- Sosiaali- ja terveys
- Ympäristö ja luonto
- Liiketalous (uusi): pankit, yritykset, teollisuus, vakuutus, vienti ja tuonti jne.
- Työväestö (uusi): Tämä voisi toimia työntekijöiden tukena liittojen kanssa tai niiden sijaan.
- Liikunta- ja urheilu (uusi): Kansan kunto ja urheilu
- Perhe, lapset, yksinhuoltajat ja eläkeläiset (uusi)
- Opetusministeriö ja kulttuuri. Tähän kuuluvat myös kansalliset arvot
- Digitaalinen kehitys (uusi): tekoäly, automaatio/robotit, krypto ja digitaalinen tietoturva jne.

Tulevaisuudessa sanottaisiin: *Sirpa Suomalainen, ympäristökansanedustaja*, sen sijaan että käytettäisiin nykyisen mallin mukaista ilmaisua *Sirpa Suomalainen, vihreiden kansanedustaja*.

Ministerit ja kansanedustajat eivät näkyisi lööpeissä tai ilta toisensa jälkeen televisiouutisissa. Sen sijaan jokaisella ministeriöllä, pääministerillä ja presidentillä olisi omat tiedottajansa, jotka välittävät päivittäin medialle tärkeimmät asiat. Suurin osa päätöksistä ja toimenpiteistä olisi julkisesti ja kaikille saatavilla kyseisen tahon verkkosivuilla. Ainoastaan presidentti ja pääministeri olisivat esillä mediassa.

Näin ministerit ja kansanedustajat saisivat työrauhan, mikä olisi myös heidän kannalta hyvä asia. Paras mahdollinen tilanne olisi, jos edustajat ikään kuin vetäytyisivät taustalle vaalien jälkeen. Aivan kuten isoissa yrityksissä – tiedottajat tiedottavat ja lähinnä vain toimitusjohtaja on julkisuudessa.

Ministerit ja kansanedustajat voisivat ylläpitää omaa verkkosivua sekä somekanavia, joilla he esittelisivät ajamiaan asioita ja saavutuksiaan kauden aikana. Tämä toimisi heille eräänlaisena kannustimena tehdä hyvää työtä – mikä puolestaan voisi auttaa heitä saamaan ääniä seuraavalla vaalikaudella.

Mikä tässä on mielestäni tärkeää oivaltaa, on se, että vaikka jostain syrjäisestä vaalipiiristä pääsisi mukaan joku vähemmän kokemusta omaava henkilö, se on ok, koska ei kaikkien tarvitse olla alansa huippuja. Vaikka henkilö olisi ainoastaan kuorma-autoilija jostain Pohjois-Karjalan perukoilta, hänellä olisi silti paljon kokemusta liikenteestä, etenkin maalauskunnissa. Kaikkien ei tarvitse olla jonkun ison yrityksen toiminnanjohtajia. Hallituksessa ei kukaan yksin päättä mitään, vaan kaikesta äänestetään koko eduskunnan kanssa.

Tällä uudella UAD-hallinnolla voimme varmistaa, että oman alansa ammattilaiset nousevat Suomen johtoon. Ei enää jatkuvaa riitelyä, puoluepolitiikkaa tai epäpäteviä henkilöitä päättämässä erittäin tärkeistä asioista.

www.uad-malli.org

Vaikeinta on vapaus. Ottaa aavistettu perhonen kiinni, vahingoittamatta. Ja raaskia päästää irti. — Tommy Tabermann